

WOJEWODA
WARMIŃSKO - MAZURSKI

Olsztyn, dnia 2015 r.

PS-II.431.1.3.2015

Pani Ewa Gronowska
Kierownik Gminnego Ośrodka
Pomocy Społecznej w Świątajnie
ul. Spółdzielcza 4
12-140 Świątajno

Stosownie do art. 47 ustawy z dnia 15 lipca 2011 roku o kontroli w administracji rządowej (Dz.U. z 2011 r. Nr 185, poz. 1092), zwanej dalej: „ustawą o kontroli w administracji rządowej” przekazuję Pani treść wystąpienia pokontrolnego.

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Kontrolę przeprowadzono w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Świątajnie, REGON: 004459787, NIP: 745-15-98-612, mieszczącym się w Świątajnie, przy ul. Spółdzielczej 4, 12-140 Świątajno.

(akta kontroli str. 12-13)

W kontrolowanym okresie tj. od 1 lipca 2013 r. do 30 października 2014 r. oraz w okresie prowadzenia kontroli Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Świątajnie kierowała pani Ewa Gronowska, która na podstawie umowy o pracę z dnia 30 czerwca 2004 r. objęła stanowisko Kierownika GOPS od 1 lipca 2004 r. *(akta kontroli str. 14)*

Kontrolę przeprowadzono w obecności Kierownika GOPS oraz pracowników merytorycznych *(informacje o zatrudnieniu w aktach kontroli str. 49-55)*, przy czym uzgodniono z Kierownikiem Ośrodka, że pisemne wyjaśnienia dla potrzeb kontroli przygotowywać będą pracownicy merytoryczni Wieloosobowego Stanowiska ds. Świadczeń Rodzinnych i Alimentacyjnych, a podpisywać je będzie kierownik kontrolowanej jednostki.

Kontrolę przeprowadziła pani Aneta Łapińska - inspektor wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie (legitymacja służbowa nr 20/2014 wydana przez Dyrektora Generalnego Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie) na podstawie imiennego upoważnienia do kontroli nr FK-VI.0030.209.2015 z dnia 4 marca 2015 r., wydanego przez Wojewodę Warmińsko-Mazurskiego.

(akta kontroli str. 1-11)

Termin kontroli: 16 - 20 marca 2015 r., z wyjątkiem 18 marca.

Kontrolę odnotowano w książce kontroli jednostki kontrolowanej pod pozycją 8 w dniu rozpoczęcia kontroli.

Zakres kontroli:

- *przedmiot kontroli:*

ocena realizacji przez samorząd terytorialny zadań zleconych z zakresu administracji rządowej wynikających z ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych, w tym warunki nabywania prawa, zasady ustalania, przyznawania i wypłacania świadczeń opiekuńczych oraz jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka

- *okres objęty kontrolą:*

od 1 lipca 2013 r. do 31 października 2014 r.

W kontrolowanym okresie nie było kontroli prowadzonych przez inne organy w powyższym zakresie.

Kontrolę przeprowadzono na podstawie art. 6 ust. 4 pkt 3 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz.U. z 2011 r.Nr 185, poz. 1092) oraz art 28 ust.1 pkt 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz.U. Nr 31, poz. 206 z późn. zm.) w związku z art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (tekst jednolity Dz.U. z 2015 r. poz. 114)

Na podstawie ustaleń kontroli (*akta kontroli str. 1-123*) działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świętajnie, w zakresie objętym kontrolą, oceniono pozytywnie.

U s t a l e n i a :

Gmina Świętajno jest gminą wiejską, którą na koniec 2014 r. zamieszkiwało 6.114 mieszkańców (*akta kontroli str. 15*). Ze sprawozdań finansowo-rzeczowych (*akta kontroli str. 16-47, sprawozdania dostępne także w Oddziale budżetu, planowania i analiz Wydziału Polityki Społecznej*) dot. realizacji zadań przewidzianych w ustawie o świadczeniach rodzinnych wynika, że:

a) w III kwartale 2013 r.

- świadczenia rodzinne pobierało 621 rodzin,

- wydano 168 decyzji w sprawach świadczeń rodzinnych,

- na wypłatę świadczeń rodzinnych wraz ze składkami społecznymi wydatkowano kwotę 614.931,00 zł,

- wydatki na obsługę świadczeń rodzinnych, sfinansowanych z dotacji z budżetu państwa w rozdziale 85212 wyniosły 12.809,00 zł,

b) w III kwartale 2014 r.

- świadczenia rodzinne pobierało 586 rodzin,

- wydano 78 decyzji w sprawach świadczeń rodzinnych,

- na wypłatę świadczeń rodzinnych wraz ze składkami społecznymi wydatkowano kwotę 569.213,00 zł.

- wydatki na obsługę świadczeń rodzinnych, sfinansowanych z dotacji z budżetu państwa w rozdziale 85212 wyniosły 10.549,00 zł,

Z analizy powyższych danych wynikają następujące wnioski:

- liczba rodzin pobierających świadczenia rodzinne na koniec III kwartału 2014 r. zmniejszyła się w stosunku do III kwartału 2013 r. o 35, tj. o 5,63 %,

- w III kwartale 2014 r. wydano o 90, tj. o 53,57 % decyzji mniej niż w III kwartale 2013 r.,
- kwota wydatkowana na świadczenia rodzinne w III kwartale 2014 r. zmniejszyła się w stosunku do III kwartału 2013 r. o 45.718 zł, tj. 7,43 %.
- wydatki na obsługę świadczeń rodzinnych, sfinansowanych z dotacji z budżetu państwa w rozdziale 85212 w III kwartale 2014 r. zmniejszyły się w stosunku do III kwartału 2013 r. o 2.260 zł, tj. o 17,64 %.

Jak widać z powyższego w III kwartale 2014 r. w stosunku do III kwartału roku 2013 r. zmniejszyła się zarówno liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych, jak również wydatki na świadczenia rodzinne.

Pomimo, że ogólna kwota wydatkowana na świadczenia rodzinne w III kwartale 2014 r. zmniejszyła się w stosunku do III kwartału 2013 r., to wydatki na świadczenia poddane kontroli w analogicznym okresie nieznacznie się zwiększyły.

Na podstawie informacji otrzymanych w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Świętajnie ustalono, że w III kwartale 2013 r. na kontrolowane rodzaje świadczeń wypłacono w sumie **188.399,00 zł**, w tym na:

- jednorazowe zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka 18.000, 00 zł,
- zasiłki pielęgnacyjne 116.739,00 zł,
- świadczenia pielęgnacyjne 49.500,00 zł,
- specjalne zasiłki opiekuńcze 4.160,00 zł,

natomiast w III kwartale 2014 r. na te same świadczenia wypłacono **189.370,00 zł** i tak:

- jednorazowe zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka 7.000, 00 zł,
- zasiłki pielęgnacyjne 111.690,00 zł,
- świadczenia pielęgnacyjne 62.400,00 zł,
- specjalne zasiłki opiekuńcze 8.280,00 zł.

Największą różnicę między badanymi okresami stanowiły wydatki na świadczenie pielęgnacyjne, co wynikało z podwyższenia w 2014 r. kwoty tego świadczenia, a także wydatki na specjalne zasiłki opiekuńcze w związku ze zwiększeniem się liczby osób uprawnionych do wspomnianego zasiłku. W 2014 r. nastąpił spadek urodzeń, co zaś skutkowało ponad 60-procentowym zmniejszeniem wydatków na jednorazowe zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka.

(akta kontroli str. 48)

W oparciu o sporządzony wykaz pracowników oraz zakresy czynności, przedstawione przez Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świętajnie ustalono, że wszystkie osoby pobierające wynagrodzenie pokrywane z dotacji pochodzącej z rozdziału 85212, przekazanej przez Wojewodę Warmińsko-Mazurskiego, realizowały zadania zlecone z zakresu administracji rządowej.

(akta kontroli str. 49-55, str. 26 tabela F, str. 42 tabela F)

I. Organizacyjne i techniczne zabezpieczenie realizacji zadań objętych kontrolą

W Gminie Świętajno organem właściwym, zobowiązanym do realizacji zadań wynikających z ustawy o świadczeniach rodzinnych jest Wójt Gminy Świętajno. Prowadzone czynności kontrolne wykazały, że zgodnie z art. 20, ust.3 wspomnianej zadania zlecone z zakresu administracji rządowej realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świętajnie w oparciu o uprawnienia wydane w drodze następujących aktów:

- Zarządzenie Nr Or 0152-7/2004 Wójta Gminy Świętajno z dnia 4 maja 2004 r.,
- Zarządzenie Nr Or 0152-2/2006 Wójta Gminy Świętajno z dnia 23 lutego 2006 r.,
- Zarządzenie Nr GOPS 0050.1.2014 Wójta Gminy Świętajno z dnia 22 maja 2014 r.,

(i wydane w trakcie kontroli)

- Zarządzenie Nr GOPS 0050.2.2015 Wójta Gminy Świętajno z dnia 16 marca 2015 r.

(akta kontroli str. 56-59)

W kontrolowanym okresie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świętajnie funkcjonował na mocy Statutu przyjętego:

- Uchwałą Nr XVI/116/2012 z dnia 29 maja 2012 r. Rady Gminy Świątajno.

(akta kontroli str. 60-63)

Organizację pracy oraz zakres obowiązków dla poszczególnych stanowisk pracy określa Regulamin Organizacyjny jednostki wprowadzony

- Zarządzeniem Nr GOPS 2/2012 Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świątajnie z dnia 18 czerwca 2012 r.

(akta kontroli str. 64-70)

Zgodnie z § 4 Regulaminu Organizacyjnego – Postanowienia ogólne - w indywidualnych sprawach skarg i wniosków kierownik kontrolowanej jednostki przyjmuje klientów w godzinach pracy Ośrodka.

Pracownicy przyjmują klientów w każdy dzień roboczy w godzinach od 07.15 do 15.15.

(akta kontroli str. 71, str. 65)

Kontrolującej przedstawiono segregator „Nadzór i kontrola – rozpatrywanie skarg i wniosków”. W okresie objętym kontrolą nie wpłynęła żadna skarga z zakresu oceny realizacji przez samorząd terytorialny zadań wynikających z ustawy o świadczeniach rodzinnych.

(akta kontroli str. 72)

W trakcie kontroli ustalono, że Ośrodek jest organizacyjnie przygotowany do realizacji zadań objętych kontrolą.

Administratorem budynku jest Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. Oprócz jednostki kontrolowanej mają w nim siedzibę inne instytucje. W strukturze Ośrodka wyodrębniono Wieloosobowe Stanowisko ds. Świadczeń Rodzinnych i Alimentacyjnych, któremu przeznaczono pokój z dwoma stanowiskami pracy. Taka organizacja nie zakłóca wykonywania zadań z zakresu pomocy społecznej, a także nie narusza norm zatrudnienia pracowników socjalnych, określonych w przepisach o pomocy społecznej.

Klienci przyjmowani są pojedynczo, a jeżeli klient potrzebuje przeprowadzenia rozmowy z pracownikami, to pomieszczenie zajmowane przez Wieloosobowe Stanowisko ds. Świadczeń Rodzinnych i Alimentacyjnych ma zapewnione odpowiednie do tego warunki. Pracowników wyposażono w niezbędny sprzęt biurowy pozwalający na sprawne wykonywanie zadań.

Obiekt posiada podjazd dla klientów niepełnosprawnych i z wózkami. Ponadto Wieloosobowe Stanowisko ds. Świadczeń Rodzinnych i Alimentacyjnych umieszczono na najniższej kondygnacji Ośrodka.

(akta kontroli str. 15)

Wnioski o ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych składane są u pracowników merytorycznych. Są one następnie ewidencjonowane i opatrywane datą wpływu. Korespondencja z instytucji zewnętrznych, dotycząca świadczeń rodzinnych przekazywana jest także bezpośrednio pracownikom, a następnie rejestrowana w dzienniku korespondencyjnym.

Pracownicy dokonują weryfikacji przyjętych wniosków wraz z załączonymi dokumentami i przygotowują projekty decyzji administracyjnych, które oddają do akceptacji Kierownikowi Ośrodka.

(akta kontroli str. 73)

Wnioski o ustalenie świadczeń wraz z wymaganymi załącznikami, decyzje administracyjne oraz inne pisemne informacje niezbędne w indywidualnych sprawach umieszczone są w teczkach osobowych lub odpowiednich segregatorach, w zależności od rodzaju świadczenia. Powyższa dokumentacja ułożona jest zgodnie z nadaną numeracją, a w przypadku zasiłków pielęgnacyjnych w kolejności alfabetycznej.

(akta kontroli str. 74)

Wieloosobowe Stanowisko ds. Świadczeń Rodzinnych i Alimentacyjnych prowadzi ponadto rejestry:

- zasiłki rodzinne wraz z dodatkami,
- zasiłki pielęgnacyjne,
- rejestr sprawozdań rzeczowo-finansowych,
- koordynacja i inne.

(akta kontroli str. 75)

W kontrolowanym okresie, zgodnie z załączonym certyfikatem pracownicy merytoryczni uczestniczyli w szkoleniach ściśle związanych z podwyższaniem stanu wiedzy i umiejętności niezbędnych na zajmowanym stanowisku, m.in.:

- Świadczenia rodzinne 2013 – nowelizacja,
- Ochrona danych osobowych,
- Kpa w jednostkach pomocy społecznej
- Fundusz alimentacyjny 2014 – aktualne problemy i inne.

(akta kontroli str. 76-84)

Z przedstawionej kontroli dokumentacji wynika, że GOPS podpisał umowę z Zakładem Elektronicznej Techniki Obliczeniowej z siedzibą w Koszalinie na świadczenie usług serwisowych, w tym również udzielanie niezbędnych konsultacji wg zasad świadczenia usług serwisowych, dostosowanych do wymagań MPiPS. W kontrolowanym okresie w GOPS obowiązywała aktualna wersja oprogramowania użytkowego, zgodnego z wymaganiami określonymi przez ministra właściwego ds. zabezpieczenia społecznego.

W związku z powyższym Kierownik GOPS przedstawiła dokumenty, dotyczące m.in. formy regulowania zobowiązań związanych z zakupem oprogramowania użytkowego.

(akta kontroli str. 85-95)

W myśl art. 29 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych, podmiot realizujący zadania z zakresu świadczeń rodzinnych może gromadzić i przetwarzać - w zakresie określonym w ustawie - dane osobowe osób wyszczególnionych w art. 23 ust. 1 wyżej wymienionej ustawy oraz dane osobowe członków ich rodzin.

W związku z powyższym kontrolującej przedstawiono Zaświadczenie Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych o zarejestrowaniu w ogólnokrajowym, jawnym rejestrze danych osobowych, zbioru danych osobowych o nazwie „Świadczenia rodzinne i opiekuńcze”.

(akta kontroli str. 96)

Ustalono, że pracownicy merytoryczni posiadają imienne upoważnienia Kierownika GOPS do przetwarzania danych osobowych w zbiorze „Świadczenia rodzinne”.

(akta kontroli str. 97-98)

W celu zminimalizowania kosztów związanych z wysyłaniem korespondencji pracownicy Ośrodka decyzje administracyjne dostarczają klientom osobiście, poza tym także klienci mają możliwość osobistego ich odbierania.

Poza tym korespondencja do instytucji zewnętrznych, część decyzji oraz odpowiedzi na pisemne wnioski wysyłane są za zwrotnym potwierdzeniem odbioru.

(akta kontroli str. 99)

II. Analiza prowadzonych postępowań administracyjnych

Kontrolująca określiła, że kontroli poddanych będzie minimum 35 postępowań administracyjnych związanych z realizacją kontrolowanych zadań. Ilość postępowań przewidzianych do kontroli ustalono w takiej wysokości, aby ustalone mierniki były reprezentatywne dla próby badawczej. Założono, że kontroli poddanych zostanie:

- 15 postępowań administracyjnych w zakresie ustalenia uprawnień do świadczeń pielęgnacyjnych oraz specjalnego zasiłku opiekuńczego (w tym maksymalnie 5 postępowań administracyjnych dotyczących specjalnego zasiłku opiekuńczego),
- 10 postępowań administracyjnych w związanych z ustaleniem uprawnień do zasiłku pielęgnacyjnego,
- 10 postępowań administracyjnych w związanych z ustaleniem uprawnień do jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka.

Założono, że w sytuacji wszczęcia i zakończenia przez jednostkę kontrolowaną, w okresie objętym kontrolą, mniejszej ilości postępowań z poszczególnych zakresów, które wymieniono powyżej, ilość postępowań administracyjnych poddanych kontroli zostanie uzupełniona z pozostałych, ww. zakresów prowadzonych postępowań do liczby ogólnej minimum 35 postępowań.

Ponadto uznano, że losowy dobór próby badawczej dokonany zostanie spośród wszystkich postępowań administracyjnych prowadzonych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świątąjnie w okresie objętym kontrolą z zakresu świadczeń pielęgnacyjnych, specjalnego zasiłku opiekuńczego, zasiłku pielęgnacyjnego i jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka.

Ustalono, że w okresie objętym kontrolą Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świątąjnie przyjął **159** wniosków, związanych z realizacją zadań poddanych kontroli, w tym:

- 42 wnioski związane z ustalaniem uprawnień do jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka,
- 75 wniosków związanych z ustalaniem uprawnień do zasiłku pielęgnacyjnego,
- 35 wniosków związanych z ustalaniem uprawnień do świadczenia pielęgnacyjnego,
- 7 wniosków związanych z ustalaniem uprawnień do specjalnego zasiłku opiekuńczego.

W związku z przyjęciem powyższych wniosków wszczęto postępowania administracyjne, które zakończyły się wydaniem 180 decyzji, w tym 6 odmownych. Decyzje odmowne wydano z powodu następujących przyczyn:

- niespełnienie ustawowego warunku dotyczącego braku zrezygnowania z zatrudnienia,
- przekroczenie kryterium dochodowego,
- nabycie prawa do dodatku pielęgnacyjnego,
- niespełnienie ustawowego warunku dotyczącego posiadania określonego stopnia niepełnosprawności.

(akta kontroli str. 100)

W kontrolowanym okresie prowadzono też 3 postępowania związane z nienależnie pobranymi świadczeniami. Powodem nienależnie pobranych świadczeń było:

- pobieranie zasiłku pielęgnacyjnego w okresie nabycia prawa do dodatku pielęgnacyjnego,
- pobieranie zasiłku rodzinnego na osobę uczącą się, pozostającą w związku małżeńskim,
- pobieranie dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu samotnego wychowywania dziecka po prawomocnym ustaleniu ojcostwa.

(akta kontroli str. 101-102)

Łącznie, w bloku tematycznym, dotyczącym prowadzonych postępowań administracyjnych w zakresie przyznania lub odmowy kontrolowanych świadczeń **analizie poddano 38 spraw**, w których wydano **52** decyzje.

Akta spraw analizowano pod kątem prawidłowości i terminowości prowadzonych postępowań administracyjnych. Kontroli podano:

- 10 postępowań administracyjnych związanych z ustalaniem uprawnień do jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka,
- 11 postępowań administracyjnych związanych z ustalaniem uprawnień do zasiłku pielęgnacyjnego, w tym 1 postępowanie związane z nienależnie pobranym świadczeniem,
- 10 postępowań administracyjnych związanych z ustalaniem uprawnień do świadczenia pielęgnacyjnego,
- 7 postępowań administracyjnych związanych z ustalaniem uprawnień do specjalnego zasiłku opiekuńczego, w tym 2 postępowania administracyjne związane z odmową uprawnień do świadczeń,

(akta kontroli str. 103-108)

Analiza spraw dotyczących świadczeń pielęgnacyjnych oraz specjalnego zasiłku opiekuńczego wykazała, że za osoby pobierające wspomniane świadczenia opiekuńcze GOPS opłacał składki na ubezpieczenia emerytalno-rentowe, a także w przypadku braku tytułu do ubezpieczenia zdrowotnego składki na ubezpieczenie zdrowotne. O opłacaniu składek klienci informowani byli w uzasadnieniu decyzji administracyjnej. Z pisma Kierownika GOPS wynika, że dodatkowo każdy świadczeniobiorca, za którego Ośrodek opłaca składki otrzymuje informację w sprawie ustalenia niezbędnego okresu ubezpieczenia.

(akta kontroli str. 109, losowo wybrane informacje o okresach ubezpieczeniowych – akta kontroli str. 110-114)

GOPS przekazał również roczny raport ubezpieczonym o naliczonych i odprowadzonych składkach na ubezpieczenie zdrowotne i społeczne (*lista pokwitowań odebranych informacji rocznych dla osoby ubezpieczonej – akta kontroli str. 115-121*).

W czasie prowadzonych czynności kontrolnych stwierdzono uchybienia, które nie miały wpływu na kontrolowaną działalność, tj.:

W 9 przypadkach, co stanowiło 25,7 % ogółu poddanych kontroli i analizie spraw, decyzje administracyjne ustalające prawo do zasiłku pielęgnacyjnego nie zawierały pouczenia jakie sytuacje mogą powodować nienależnie pobrane wyżej wspomniane świadczenie.
(*akta kontroli str. 104, poz. 2-10*)

Skutek ustalonego uchybienia:

Niestosowanie jasnych i wyczerpujących pouczeń może prowadzić do braku wiedzy świadczeniobiorcy o konieczności zgłaszania wszelkich zmian mających wpływ na prawo do świadczeń rodzinnych, a także do braku wiedzy na temat przypadków powodujących nienależnie pobrane świadczenia, a tym samym może wpływać na pobieranie świadczeń w sytuacji, gdy stają się one nienależne.

Przyczyną powstania powyższego uchybienia - nie mającego wpływu na kontrolowaną działalność - jest brak w przepisach szczególnych, uregulowań określających wymagania w zakresie pouczeń, dotyczących nienależnie pobranych świadczeń, które powinny być stosowane przez realizatorów zadań wynikających z ustawy o świadczeniach rodzinnych.

Do ustaleń kontroli nie zostały wniesione zastrzeżenia.

Mając na uwadze powyższe ustalenia i oceny wnoszę:

1. W każdym przypadku stosować pisemne pouczenie klienta, jakie sytuacje mogą powodować nienależnie pobrane przez niego świadczenia.

Proszę Panią Kierownik o podjęcie działań mających na celu usunięcie stwierdzonych uchybień oraz o poinformowanie Wojewody Warmińsko-Mazurskiego w terminie 14 dni od otrzymania niniejszego wystąpienia o sposobie wykorzystania uwag i wniosków oraz wykonania zaleceń, a także o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia działań.

Jednocześnie informuję, że stosownie do art. 48 ustawy o kontroli w administracji rządowej od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze.

WOJEWODA
WARMIŃSKO-MAZURSKI

Murich Podziewski